

МОНАСТИРІ ПОЛТАВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЧАСОПISY “ПОЛТАВСКИЕ ЕПАРХИАЛЬНЫЕ ВЕДОМОСТИ”)

Упродовж останніх років в Україні зріс інтерес до релігії. Сьогодні по-новому розкривається історія нашого суспільства, з нових методологічних позицій оцінюється подієва історія, відроджуються забуті або невідомі імена українських діячів. Відбувається переосмислення ролі монастирів та їх служителів у житті суспільства і вітчизняній історії. На противагу ще донедавна пануючим стереотипам про культурну малозначущість православно-церковної традиції нині утверджується думка про її важливість для підтримання спадкоємності розвитку української культури, для збереження миру і злагоді у суспільстві. Протягом всього соціально-культурного процесу розвитку нашої держави одним з основних чинників формування національної еліти виступило духовенство. Адже чернецтво не тільки подавало зразки вірного служіння ідеї, але і стало консолідуючим фактором національної стабільності. Ним збережена національна релігійна традиція, і про це варто згадати, зважаючи на сучасні міжконфесійні протиріччя та розкол суспільства. У той же час монастир, як суспільний інститут, змушений виступати як діяльна соціальна сила в складних політичних колізіях вітчизняної історії. Така активна позиція допомагала православному чернецтву зберігати контроль не тільки над духовно-культурною, але і суспільно-політичною ідеологією свого часу.

Цінним джерелом інформації про історію православної церкви, релігійного життя України є матеріали періодичних православних видань. Серед них можна назвати “Полтавские Епархиальные Ведомости”. Однак на сьогоднішній день ці джерела є малодослідженими.

У даній статті авторка ставить за мету подати статистично-узагальнюючу характеристику структури монастирів Полтавської єпархії за часописом “Полтавские Епархиальные Ведомости”. Дана мета реалізується через низку завдань: виявити наявні публікації про монастирі Полтавської єпархії; встановити хронологію їх написання, авторство публікацій; систематизувати виявлену інформацію; визначити повноту та вичерпність наявних джерел; виявити особливості духовних традицій монастирів; вивчити історико-культурний фон і соціальні аспекти формування духовної культури Полтавського регіону; розкрити роль монастирів у суспільному й культурному житті регіону; визначити місце монастирів у становленні православної церкви.

Серед дослідників, які вивчали історію монастирів України, варто назвати митрополита Іларіона (Огієнка), В. Зибковця, М.В. Яременка, С.М. Горіна, М.А. Абдуллаєву, А. Єфимова, І.М. Акименко, О.О. Смоліну. Однак історія монастирів Полтавщини лише опосередковано знайшла висвітлення у працях О. Грановського, В.Н. Жук та О.П. Єрмака. Разом із тим публікації з даної проблеми в “Полтавских Епархиальных Ведомостях” не були предметом спеціального дослідження науковців.

Особливістю джерельної бази є дослідження публікацій окремого видання – “Полтавских Епархиальных Ведомостей”. При аналізі матеріалів слід зважити на їх дещо тенденційний характер, обумовлений специфікою джерела. При цитуванні збережено стилістичні та граматичні особливості документу, збережено літеру „ѣ” (твердий знак) в кінці слів після приголосних, лише замінено літеру „ѣть” на сучасне російське „е”.

У аналізованому джерелі монастирям було присвячено кілька як загальних, так і конкретних праць. Останні умовно можна поділити на джерела біографічного характеру, джерела описового характеру, які стосуються конкретного монастиря, матеріали стосовно одного з напрямів діяльності обителі та безпосередньо оригінали документів (жалувані грамоти монастирям [1, с. 167–182] та грузинське Євангеліє [2, с. 298–302]). До загальних можна віднести наступні: “Материалы для истории монастырей Полтавской епархии в XVII и XVIII столетиях” [3, с. 907–911], “Описание монастырей Полтавской епархии” [4, с. 101–102] та „Упразненные и прекратившие свое существование православные монастыри въ пределах нынешней Полтавской епархии” [5, с. 788–800].

Часопис повідомляє, що у XVII і XVIII століттях у межах Полтавської єпархії існувало двадцять монастирів, але автор, вірогідно, помилився, бо нижче він вказує, що в Полтавській єпархії на той час діяв 21 монастир. Але за підрахунками автора, дана стаття називає 22 монастиря, до складу яких включено 6 пустиней та скитів. З них Миколаївський Красногорський Гадацький було засновано ще у XV столітті. Пізніше у XVII столітті виникли такі чоловічі монастирі: Троїцький Густинський Прилуцький; приписаний до нього Ризоположенський Дейманівський скит (с. Дейманівка Прилуцького повіту); Преображенський Мгарський Лубенський; приписаний до нього Онуфрійський Спелородський; приписаний до того ж Мгарського монастиря Красногорський святого Архистратига скит (за 8 верст (верста – 1066,8 м) від Мгарського монастиря); Преображенський Скельський (між містечками Куземіном і Грунью, Зінківського повіту); Михайлівський Сорочинський; Хрестовоздвиженський Полтавський; Успенський Нехворощанський; Преображенський Красногорівський Золотоношський. Тоді ж виникли і жіночі монастирі: Покровський Підгірський

Ладинський (с. Ладине Прилуцького повіту); Преображенський (з 1887 р. Троїцький) Великобудичанський (біля м. Великі Будища Зінківського повіту); Покровський Полтавський, пізніше (з 1721 р.) Покровський Пушкарівський, який пізніше було перейменовано (з 1762 р.) у Вознесенський Пушкарівський (поблизу Полтави). У кінці XVII і на початку XVIII століття виникли *Преображенський скит*, приписаний до Миколаївського Гадяцького (за 10 верст від Гадяча); *Варваринська Буланівська пустинь*, яка ще називалася Болемівським скитом (за 7 верст від Полтави); *Трьохсвятительська Ольшанська пустинь* (недалеко від Буланівської). Обидві пустині були приписаними до Хрестовоздвиженського монастиря. У XVIII столітті було засновано такі монастирі: чоловічі – Вознесенський Переяславський; Михайлівський Переяславський; Преображенський Сокольський (м. Соколка Кобеляцького повіту); жіночі – Успенський Бистрицький (за одну версту від села Плішивець Гадяцького повіту); Благовіщенський Коробовський (с. Коробовка Золотоношського повіту), який згодом було переведено до Золотоноші [3, с. 907–911]. Дані відомості дають підстави стверджувати, що у кінці XVII століття спостерігається активний розвиток монашества і постійне збільшення кількості монастирів. Але ця тенденція зберігається до середини XIX століття.

Цікавий і до деякої міри спірний матеріал для дослідження подає стаття „Упразненные и прекратившие свое существование православные монастыри въ пределах нынешней Полтавской епархіи” [5, с. 788–800]. Суперечливий характер вказаного джерела прослідковується при його порівнянні з попереднім. Так, наприклад, Дейманівська обитель згадується як скит, а у даному джерелі виступає як монастир. Суперечливість даних міститься і в описі Скельського Преображенського монастиря. Часом заснування обителі є 1660 р. [за іншими даними 1666 – О.К.] та місцезнаходження – володіння полковника Василя Шишака [інше формулювання прізвища – Василь Шиман – О.К.]. Особливістю статті є наявність посилань на використані автором джерела при описі монастирів.

Авторкою зроблено спробу систематизувати матеріал даної статті (назва обителі, роки існування), який подано у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Православні монастирі Полтавської єпархії, які були ліквідовані

№ з/п	Назва обителі	Роки існування	Примітка
1	Благовіщенський Зозуловський монастир	? – 1760	жіночий
2	Вознесенський Переяславський монастир	1703 – ?	чоловічий
3	Вознесенський Пушкарівський монастир	1721 – 1786	жіночий
4	Красногорський Миколаївський Гадяцький монастир	1442 – 1786	чоловічий
5	Михайлівський Єфремов монастир	? – 1786	чоловічий
6	Михайлівський Сорочинський монастир	1670 – 1786	чоловічий
7	Онуфрієвська Тишківська пустинь	1744 – 1786	чоловічий
8	Преображенський Скельський монастир	1660 – 1786	чоловічий
9	Преображенський Сокольський або Сокульський монастир	1714 – 1786	чоловічий
10	Успенський Бистрицький Веприцький монастир	1709 – ?	жіночий
11	Благовіщенський Коробовський монастир (переведено до Благовіщенського Зозуловського)	1719 – 1760	жіночий
12	Борисоглібський Переяславський монастир	? – ? * згадується літописом у 1155 р.	чоловічий
13	Іоанновський Переяславський монастир	? XI ст. – XIII ст.	чоловічий
14	Красногорська Чорнушка пустинь	1710 – ?	чоловічий
15	Починковський монастир	? – ?	чоловічий
16	Покровський Полтавський монастир (переведено до Пушкарівського Вознесенського)	1676 – 1721	жіночий
17	Ризположенський Дейманівський монастир	? – ?	чоловічий
18	Рождественно Богородицький Переяславський монастир	? – ? * згадується літописом у 1155 р.	чоловічий
19	Саввин Переяславський монастир	? – ? * згадується літописом у 1155 р.	чоловічий
20	Слепородська Юсковська пустинь	1627 – ?	чоловічий
21	Вознесенський Полтавський монастир	? – ?	?
22	Георгіївський Переяславський монастир	? – ?	чоловічий
23	Преображенський Великобудичанський монастир	? XVII – 1786	чоловічий
24	Успенський Нехворощанський монастир	1714 – 1799	чоловічий

Крім вказаних монастирів, у межах єпархії існували і такі, про місце, час, обставини виникнення і розформування яких нічого не відомо: 1) Болемівський; 2) Кисилівський – Спаський; 3) Покровський –

Лаврентіївський; 4) Новомлинський – Успенський, жіночий. Автор лише повідомляє, що часом заснування відповідно до показань свідків є XVIII століття.

Дане джерело попри обмеженість інформації є доволі оригінальним. Воно подає доволі важливі відомості, оскільки інформація про Михайлівський Єфремов, Успенський Бистрицький Веприцький, Борисоглібський Переяславський, Починковський, Саввин Переяславський, Георгіївський Переяславський, Болемівський, Кисилівський – Спаський, Покровський – Лаврентіївський, Новомлинський – Успенський монастирі та Красногорська Чорнушська пустинь була представлена лише у даній статті („Упразненные и прекратившие свое существование православные монастыри въ пределах нынешней Полтавской епархіи” [5, с. 788–800]) і в “Полтавских Епархиальных Відомостях” вказані обителі більше не згадувалися.

Відповідно до часопису на середину XIX століття спостерігається зменшення чисельності монастирів. На нашу думку, зменшення кількості обителів спричинене політикою Священного Синоду. Адже відповідно до штатного розкладу 1786 р. більшу кількість монастирів було залишено поза штатом або взагалі ліквідовано. Ченців розформованих монастирів було переведено до інших обителів, у тому числі до Чернігівської єпархії. Журнал повідомляє, що на середину XIX століття їх налічувалося лише сім: чотири чоловічих – Густинський Свято-Троїцький, Лубенський Преображенський, Полтавський Хрестовоздвиженський, Переяславський Вознесенський та три жіночих – Ладинський Покровський, Золотоношський Богословський, Великобудичанський Преображенський [4, с. 101–102]. Надалі згадок про інші монастирі не зустрічається, що дає підставу стверджувати, що матеріал статті є достовірним. Пізніше, наприкінці XIX століття на Полтавщині з’явився ще один монастир – Козельщинський Різдяно-Богородицький жіночий. Відомості про цей монастир звісно не могли бути включені до даного джерела.

Згідно з адміністративно-територіальними змінами, які відбулися у 1802 р., поза межами Полтавської губернії залишилися Переяславський Вознесенський та Золотоношський Богословський монастирі.

Увагою дослідників більше всього користувалися Густинський Свято-Троїцький [6, №7, с. 261–276; №8, с. 324–338], [7, №3, с. 103–108; №4, с. 142–149; №5, с. 193–198; №6, с. 229–240], [8, с. 1002–1008], [9, с. 263–272], Лубенський Преображенський [10, №13, с. 15–25; №14, с. 35–42; №15, с. 59–76], Полтавський Хрестовоздвиженський [11, №14, с. 689–713; №15, с. 745–763], [12, с. 283–296] та Ладинський Покровський [13, с. 313–330]. Вказані джерела представляють детальну інформацію, яка подана за усталеною схемою: місцезнаходження, історія заснування, настоятелі, характеристика будівель, писемних актів, засобів утримання, коштовностей, бібліотек монастирів. Інформація носить переважно статистично-описовий характер. Щодо інших монастирів – Переяславського Вознесенського [14, с. 374–377], Золотоношського Богословського, Великобудичанського Преображенського [15, с. 1047–1075], [16, с. 885–891] та Козельщанського [17, №4, с. 101–124; №5–6, с. 131–157], [18, с. 265–293] – матеріали є більш обмеженими, через те що характеризують обителів у одному відношенні (зазвичай висвітлюючи просвітницьку діяльність), залишаючи поза увагою інші важливі сторони монастирської історії. Так, наприклад, відносно Великобудичанського Преображенського монастиря основна увага зосереджена на описі святинь, та поруч із тим подається коротка історія монастиря, час заснування, опис церков. Стосовно Козельщинського монастиря інформація є обмеженою у часі (переважно відомості подані за перше десятиліття існування обителів). Джерело висвітлює історію заснування, місцезнаходження, називає осіб, які очолювали обитель, подає опис монастирських храмів, найбільш видатних предметів церковних прикрас, олтарів, престолів, іконостасу та майна монастиря.

Окремі статті журналу присвячені першопочатковій історії Густинського Свято-Троїцького, Ладинського Покровського та Лубенського Мгарського монастирів [19, 1901, №21, с. 956–964; №23–24, с. 1051–1060; №30, с. 1899–1906; №31, с. 1949–1958; 1902, №20–21, с. 910–919; №22, с. 985–993; №25, с. 1114–1122]. Дослідження містять вичерпну інформацію стосовно причин, історичних умов та початкового розвитку обителів.

Окрему умовну групу становить біографістика, складовою частиною якої виступають некрологи. Журнал традиційно друкував біографічні нариси про церковних діячів, які охоплюють своєю увагою життєдіяльність архімандрита Феодосія, настоятеля Полтавського Хрестовоздвиженського монастиря [20, с. 319–329], ігумені Козельщанського монастиря Агнії [21, с. 699–711], [22, с. 711–714] архімандритів Луки [23, с. 477–488] та Паїсія Яновського [24, №7–8, с. 209–217; №11, с. 318–327], ієромонаха Йосафа Горленка [25, с. 1700–1712], [26, с. 437–448], [27, с. 186–190], [28, с. 1469–1475], [29, с. 1435–1442], правителів Лубенського Мгарського Спасо-Преображенського монастиря. Більшість із цих біографій і досліджень не передруковувалися і зараз є дуже важливими і цінними джерелами, зокрема в сфері відродження біографістики. Дані матеріали у різних формах пропагували кращі зразки діяльності в умовах русифікаторської політики російського уряду на українських землях.

Публікації у жанрі некрологів значно доповнюють історичні знання про духовне життя України. Так, вміщений у часописі некролог настоятельниці Золотоношського Красногорського жіночого

монастиря Ігумені Нонні [30, №7, с. 1310–1316; №8, с. 1356–1362] окрім власне біографічної довідки, містить і оцінку діяльності, внеску та ролі в суспільному житті її сучасниками, що є особливо цінним аспектом у біографістиці. Побудова матеріалу витримана за усталеною схемою: спочатку повідомляється факт (дата) смерті, а потім йде виклад життєвого шляху, завершується некролог інформацією творчого доробку. Нерідко некрологи слугували чи не єдиним інформаційним джерелом про ту чи іншу постать у духовному житті тогочасного суспільства.

Не обминав увагою часопис просвітницьку діяльність монастирів. Журнал містить відомості щодо діяльності церковно-парафіяльних шкіл при Переяславській Вознесенській обителі [14, с. 374–377], двокласної жіночої та однокласної чоловічої при Козельщанському монастирі [31, с. 855–867], [17, с. 131–157], однокласної чоловічої при Полтавському Хрестовоздвиженському монастирі [32, с. 931–939] та Велико-будищанській обителі [15, с. 1047–1075]. Дані джерела містять інформацію відносно років заснування, вчителів, осіб, які керували освітніми закладами, характеру навчання, переліку предметів, які викладалися, опису побутових умов, причин розквіту шкіл.

Основним джерелом дослідження економічного життя обителей є оригінали жалуваних грамот царів Олексія Михайловича, Іоанна Олексійовича, Петра Олексійовича та цариці Софії Олексіївни про передачу земель, володіння селами, вітряками. Дякуючи просторовості земельних володінь монастирі тримали у своїх руках благоустрій цілих областей полтавського краю. Отже, крім релігійно-морального, монастирі мали важливе значення в економічному житті місцевого населення.

Кількісно обмеженими є публікації, присвячені благодійницькій діяльності. Такі відомості містяться у офіційній частині часопису у звітах монастирів.

Обмеженість інформації дозволяє лише умовно визначити основних авторів відносно тієї чи іншої обителі. Так, протоіерей П. Мазанов займався дослідженням Полтавського Хрестовоздвиженського, К. Олейников та М. Сагарда – Густинського монастирів, М. Пірський досліджував буденне життя Козельщанської обителі, М. Чубов описував святині Великобудищанської обителі, І. Юзефович досліджував виникнення та першопочаткову історію обителей та більш детально Мгарський монастир.

Аналізуючи дослідницький матеріал можна зробити такі висновки:

- публікації часопису подають лише опосередковану інформацію про життя монастиря, констатуючи подієву інформацію з буденного життя;
- на початку ХХ століття було змінено характер публікацій, що кількісно зменшило дослідження розвитку монастирів Полтавської єпархії;
- найчастіше згадується Козельщинська обитель [33, с. 361–364], [34, с. 950–957], [35, с. 2438–2445], [36, с. 1118–1125], [37, с. 566–569].

У результаті проведеного дослідження авторкою було виявлено публікації про монастирі Полтавської єпархії, встановлено хронологію їх написання та частково авторство публікацій, систематизовано виявлену інформацію, визначено повноту та вичерпність наявних джерел, виявлено особливості духовних традицій монастирів, вивчено історико-культурний фон і соціальні аспекти формування духовної культури Полтавського регіону, зроблено спробу розкрити роль монастирів у суспільному й культурному житті регіону та визначити їх місце у становленні православної церкви.

Джерела та література

1. Материалы для истории монастырей Полтавской епархии в XVII–XVIII веках // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1892. – № 4.
2. Щегловъ Владимиръ. Библиографическая заметка о грузинскомъ Евангеліи, находящемся въ Полтавскомъ Крестовоздвиженскомъ мужскомъ монастыре // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1891. – № 6.
3. Материалы для истории монастырей Полтавской епархии в XVII и XVIII столетиях // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1891. – № 23.
4. Описание монастырей Полтавской епархии // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1864. – № 3.
5. Упразненные и прекратившіе свое существованіе православные монастыри въ пределахъ нынешней Полтавской епархии // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1897. – №№20–21.
6. Олейниковъ К. Краткая историческая записка о Свято-Троицкомъ Густынскомъ монастыре // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1900. – №7; № 8.
7. О Густынскомъ Прилуцкомъ Свято-Троицкомъ монастыре // Полтавские Епархиальные Ведомости. – 1864. – № 3; № 4; № 5; № 6.
8. Павловскій И. Къ исторіи Густынскаго мужскаго монастыря // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1907. – № 22.
9. Сагарда Н. Краткій историческій очеркъ Густынскаго Свято-Троицкаго монастыря // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1909. – № 7.
10. О Лубенскомъ Мгарскомъ Преображенскомъ монастыре // Полтавские Епархиальные Ведомости. – 1865. – № 13; №14; № 15.
11. Мазановъ Петръ. Полтавскій Крестовоздвиженскій монастырь // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1882. – № 14; № 15.

12. О Полтавскомъ Крестовоздвиженскомъ монастыре // Полтавские Епархиальные Ведомости. – 1865. – № 21.
13. О Ладинскомъ Подгорскомъ монастыре // Полтавские Епархиальные Ведомости. – 1865. – № 22.
14. Данилевскій Даниїль. Учрежденіе и открытіе церковно-приходской школы при Переяславской Вознесенской Обители // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1900. – № 9.
15. Церковные школы при Велико-Будищанскомъ Свято-Троицкомъ монастыре // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть официальная. – 1895. – № 23.
16. Чубовъ Михаил. Святѣни Св.-Троицкаго Велико-Будищскаго общежительнаго женскаго монастыря // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1904. – №№ 22–23.
17. Чигринцевъ Димитрій. Первое десятилетіе Богородице-Рождественской церкви Козельщанскаго женскаго общежительнаго монастыря. (8 сент. 1882 г. – 8 сент. 1892 года) // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1894. – №4; №№ 5–6.
18. Щегловъ Владиміръ. Возведеніе Рождество-Богородицкой женской общины, въ селеніи Козельщине, Полтавской епархіи, въ женскій общежительный Рождество-Богородицкій монастырь, 1891-го года, февраля 17-го дня // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1891. – №6.
19. Юзевовичъ Іустинъ. Возникновеніе и первоначальная історія монастырей Полтавской епархіи: Густынскаго Свято-Троицкаго, Ладинскаго Покровскаго и Лубенскаго-Мгарскаго Спасо-Преображенскаго // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1901. – №21. –; № 23–24; № 30; № 31; 1902. – № 20–21; № 22; №25.
20. Къ історіи Полтавскаго Крестовоздвиженскаго монастыря. – Архимандритъ Феодосій, настоятель монастыря (1798–1811 г.г.) // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1891. – № 7.
21. Памяти настоятельницы Козельщанскаго Рождество-Богородичнаго общежительнаго женскаго монастыря, Полтавской епархѣи, игуменіи Агніи // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1896. – № 24.
22. Слово, сказанное на литургіи при гробѣ настоятельницы Козельщанскаго женскаго монастыря, игуменіи Агніи, благочиннымъ о.Григоріемъ Боровскимъ // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1896. – № 24.
23. Юзевовичъ Іустинъ. Лубенскаго Мгарскаго Спасо-Преображенскаго Монастыря архимандритъ Лука // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1893. – № 11–12.
24. Юзевовичъ Іустинъ. Паисій Яновскій, архимандритъ Лубенскаго Мгарскаго Спасо-Преображенскаго монастыря // Полтавские Епархиальные Ведомости. – 1896. – №№ 7–8; №11.
25. Лисовскій Гр. Святитель Іоасафъ (Горленко), Белгородскій Чудотворецъ // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1911. – № 23.
26. Правитель Лубенскаго Мгарскаго Спасо-Преображенскаго монастыря іеромонахъ Іосифъ // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1893. – № 10.
27. Святитель Іоасафъ Горленко // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1909. – № 5.
28. Уловичъ Н. Къ предстоящему прославленію Святителя Іоасафа (Горленко), епископа Белгородскаго // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1911. – № 20.
29. Чубовъ Михаил. Памяти Святителя Іоасафа Горленко // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1908. – № 35.
30. Настоятельница Золотоношскаго Красногорскаго Іоанно-Богословскаго женскаго монастыря, Ігуменія Нонна. (Некрологъ) // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1898. – №7; № 8.
31. Изъ жизни церковно-приходскихъ школъ Полтавской епархіи за 1892-93 учебный годъ // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1897. – № 14.
32. Мужская одноклассная церковно-приходская школа при Полтавскомъ Крестовоздвиженскомъ монастыре // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1894. – № 22.
33. 10-е Февраля въ Козельщанскомъ женскомъ монастыре // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1903. – № 7.
34. Пирскій Николай. 25 іюля 1904 года въ Козельщанскомъ женскомъ монастыре // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1904. – № 25.
35. Пирскій Николай. Посещеніе Высокопреосвященнымъ Назаріемъ Козельщанскаго женскаго монастыря // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1910. – № 36.
36. Пирскій Николай. Посещеніе его преосвященствомъ, преосвященнейшимъ владыкою Іоанномъ Козельщанскаго монастыря // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1910. – № 17.
37. Торжество Козельщанской женской обители // Полтавские Епархиальные Ведомости. – Часть неофициальная. – 1916. – № 7.

Summary

In the article the analysis of organization structure of the orthodox monasteries in the Poltavskaya diocese is made on the base of the official church periodicals; their activity trends are characterized; the problems of the monasteries functioning since the 17th till the beginning of the 20th century are determined.